

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 115

4 мај 2020, понеделник

година LXXVI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1552. Решение на Уставниот суд на Република Северна Македонија, У. бр. 44/2020 и У. бр. 50/2020 од 28.4.2020 година.....	2	1555. Одлука од Советот на Јавните обвинители на Република Северна Македонија.....	22
1553. Решение на Уставниот суд на Република Северна Македонија У. бр. 45/2020 од 28.4.2020 година.....	12	1556. Одлука за утврдување на највисоките малопродажни цени на нафтните деривати и горивата за транспорт.....	22
1554. Решение на Уставниот суд на Република Северна Македонија У. бр. 49/2020 од 28.4.2020 година.....	17	Огласен дел	1-56

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1552.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Северна Македонија и член 14 став 1 и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.202/2019), на седницата одржана на 28 април 2020 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на:

- Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-2867/1 од 9 април 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 97/2020), и

- Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-3091/1 од 13 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 100/2020).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти и дејствија што се преземени врз основа на актите означени во точката 1 од ова решение.

3. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

4. Томислав Кузмановски, адвокат од Скопје до Уставниот суд на Република Северна Македонија, како и овој суд, по службена должност во смисла на член 14 став 1 од Деловникот на Уставниот суд, поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата на Томислав Кузмановски од Скопје, која со дополнителен поднесок доставен до Судот на 27 април 2020 година изврши прецизирање со одредбата на членот 3 од предметната Уредба се определува намалување на платата која што треба да им се исплатува на избраните и именувани лица во јавниот сектор за месеците април и мај 2020 година и истата да биде во висина на минималната плата утврдена за месец декември 2019 година во Република Северна Македонија во износ од 14.500,00 денари. Со одредбата од ставот 3 на членот 2 од предметната уредба се определува оваа уредба да се однесува и на избраните судии кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на судиите и на избраните јавни обвинители кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на јавните обвинители.

Одредбата од член 3 од предметната уредба не може да се применува на платите на судиите и јавните обвинители. Ова од причина што правото за плата и ви-

сина на платата на судиите и јавните обвинители е уредено со одделни специјални закони кои што одделно во двата определуваат исто, дека платата за судиите и на јавните обвинители не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

Владата на Република Северна Македонија во време на вонредна состојба има овластување и обврска да го уредува со нормативни акти функционирањето на системот во државата, но тоа уредување мора да биде извршено во согласност со постојниот уставен и правен поредок.

Правото на соодветна заработувачка определено во одредбата од член 32 став 3 од Уставот на Република Северна Македонија е економско право и за судиите и за јавните обвинители. Соодветноста на заработувачката на судиите и јавните обвинители е определена во одредбите од Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители. Со одредбата од член 2 став 2 е определена заштита на соодветноста односно висината на платата на судиите и јавните обвинители.

Подносителот на иницијативата смета дека со оспорените членови од Уредбата се повредува одредбата од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Северна Македонија, односно принципот на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

Со предметната уредба не била определена околноста со стапувањето во сила на предметната уредба да престанат да важат горенаведените две одредби од горенаведените два закони, поради што била настаната состојба на двојство на примена на различни прописи по однос на едно исто фактичко прашање, прашањето на висината на платата на судиите и јавните обвинители за односниот период наведен во предметната уредба.

Согласно одредбата од член 51 став 1 од Уставот, во Република Северна Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. А согласно одредбата од став 2 од истиот член секој е должен да ги почитува Уставот и законите. Во случајов, согласно одредбата од член 35 и 36 од Законот за Влада на Република Северна Македонија, предметната Уредба претставува акт па Владата за спроведување на закони. Со оспорената одредба од предметната Уредба се повредуваат одредбите од членот 51 од Уставот на Република Северна Македонија. Затоа што предметната Уредба, мора да биде во согласност со Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители. Но, во случајов оспорената одредба од член 2 став 3 од предметната Уредба не е во согласност, туку е во спротивност со одредбите од членот 2 став 2 од Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители. Со ова се повредува одредбата од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Северна Македонија за владеењето на правото.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека од содржината на предметната Уредба произлегува заклучок дека Владата со цел да му помогне на буџетот на државата, поаѓајќи од уставното начело за хуманизмот, социјална правда, и солидарноста определено во член 8

став 1 алинеја 8 во Уставот на Република Северна Македонија, ја донела оваа Уредба. Но, мерките кои ги презема Владата за справување со кризата во Република Северна Македонија предизвикана со појавата на епидемијата на Корона вирусот треба да се преземаат преку нормативни акти кои ќе бидат во согласност со Уставот и законите. Во примената на начелата има правила на примена. Во случајов немало можност да се примени одредбата од член 8 став 1 алинеја 8 преку примена на оспорената Уредба, затоа што со примена на тоа начело на начин како што е определено во оспорената Уредба, се повредило начелото за владеењето на правото определено во одредбата од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Северна Македонија.

Уставниот и правниот поредок во Република Северна Македонија ги има уредено сите фактички состојби меѓу кои и оние кои настануваат во време на вонредна состојба. Подведувањето на фактичка состојба под правни норми мора да се врши со правните механизми кои ги остава на располагање уставниот и правниот поредок на Република Северна Македонија.

Врз основа на горенаведеното, подносителот цени дека Владата на Република Северна Македонија ги повредила горенаведените одредби од Уставот на Република Северна Македонија, Законот за платите на судиите, Законот на платите на јавните обвинители и Одлуката за утврдување на постоење на вонредна состојба донесена од страна на Претседателот на РСМ. Владата има право во вонредна состојба да презема надлежности од Собранието и да носи Уредби со законска сила, но во вршењето на тие работи Владата мора да постапува во согласност со Уставот на Република Северна Македонија и со законите на Република Северна Македонија, како што е определено во членот 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија.

Уставниот суд на Република Северна Македонија на работниот состанок одржан на 15 април 2020 година врз основа на член 14 став 1 од Деловникот на Уставниот суд донесе заклучок по службена должност да поведе постапка за оценување и на останатиот дел, односно и другите членови од Уредбата кои не се опфатени со поднесената иницијатива, односно да ја цени во целина оваа Уредба поради што по сопствена иницијатива спроведува постапка за оценување на согласноста на оспорениот акт со одредбите на Уставот и конкретните закони кои ја уредуваат наведената област опфатена со Уредбата.

5. Судот на седницата утврди дека оспорените акти се со следната содржина:

I. Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 7 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА ПЛАТАТА НА ИЗБРАНИТЕ, ИМЕНУВАНИТЕ И НАЗНАЧЕНИТЕ ЛИЦА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Со оваа уредба со законска сила се уредува висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на траење на вонредната состојба.

Член 2

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат на избраните и именуваните лица во јавниот сектор, и тоа на пратениците во Собранието на Република Северна Македонија, Претседателот на Република Северна Македонија, функционерите кои ги именува Претседателот на Република Северна Македонија, претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, функционерите и лицата кои ги избира или именува Собранието на Република Северна Македонија, претседателот на Владата на Република Северна Македонија и избраните и именуваните лица од Владата на Република Северна Македонија, градоначалниците и лицата кои остваруваат право на плата по престанувањето на функцијата, согласно Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија, именувани лица од Владата на Република Северна Македонија кои остваруваат право на плата согласно Одлуката за утврдување на коефициенти за пресметување на платата на функционерите кои ги именува Владата на Република Македонија, претседател и членови, односно лице кое раководи со регулаторно тело, лицата кои раководат со институциите кои вршат дејности од областа на образованието, културата, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, и во институциите кои вршат работи од јавен интерес утврден со закон, а се организирани како агенции, фондови, правни лица на кои им е доверено вршење на јавно овластување, јавни установи, јавните претпријатија основани од Република Северна Македонија или од општините, од градот Скопје и од општините во градот Скопје и акционерските друштва во целосна сопственост на државата.

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на назначените државни секретари, генерални секретари, секретарот на Градот Скопје и секретарите на општините, кои остваруваат право на плата согласно Законот за административни службеници.

Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на избраните судии кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на судиите и на избраните јавни обвинители кои остваруваат право на плата согласно Законот за платите на јавните обвинители.

Член 3

На избраните, именуваните и назначените лица од членот 2 од оваа уредба со законска сила, за месеците април и мај 2020 година им се исплатува плата во висина на минимална плата утврдена за месец декември 2019 година во Република Северна Македонија, во износ од 14.500 денари.

Член 4

Одредбите од оваа уредба со законска сила не се однесуваат на избраните и именуваните лица во јавните здравствени установи.

Член 5

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-2867/1
7 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

„На вонредните и ополномоштени амбасадори и генералните конзули од член 2 став 4 од оваа уредба со законска сила, за месеците април и мај 2020 година им се исплатува плата намалена за 20% од платата утврдена за месец март 2020“.

Член 5

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-3091/1
13 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

II. Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 13 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА ПЛАТАТА НА ИЗБРАНИТЕ, ИМЕНУВАНИТЕ И НАЗНАЧЕНИТЕ ЛИЦА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Во Уредбата со законска сила за определување на висината на платата на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор за време на вонредна состојба („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 97/20), во насловот по зборовите „јавниот сектор“ се додаваат зборовите „и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија во странство“.

Член 2

Во член 1 по зборовите „јавниот сектор“ се додаваат зборовите „и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија во странство“.

Член 3

Во член 2, по ставот 3 се додава нов став 4 кој гласи:

„Одредбите од оваа уредба со законска сила се однесуваат и на вонредните и ополномоштени амбасадори и генералните конзули на Република Северна Македонија, кои остваруваат право на плата согласно Законот за надворешни работи“.

Член 4

Во член 3, по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

6. Според член 8 став 1 алинеите 1,3 и 4 од Уставот на Република Северна Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власта на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определено дека граѓаните на Република Северна Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка, а според ставот 5 од наведениот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според членот 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот (став 1). Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2). Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

Според член 95 став 3 од Уставот организацијата и работата на државната управа се уредуваат со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 96 од Уставот Органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според членот 125 од Уставот, вонредна состојба настанува кога ќе настанат големи природни непогоди или епидемии (став 1). Ако Собранието не може да се состане, одлука за постоење на вонредна состојба донесува претседателот на Републиката и му ја поднесува на Собранието на потврдување штом тоа ќе е во можност да се состане (став 4).

Според членот 126 од Уставот, при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила. Овластувањето на Владата да донесува уредби со законска сила трае до завршувањето на воената или вонредната состојба, за што одлучува Собранието.

Во конкретниот случај, претседателот на Република Северна Македонија со две последователни одлуки, утврди постоење на вонредна состојба на територијата на Републиката, со следните содржини:

Врз основа на членовите 125 и 126 од Уставот на Република Северна Македонија, а во врска со предлогот на Владата на Република Северна Македонија до Собранието на Република Северна Македонија да утврди постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија заради спречување на внесување, ширење и справување со Коронавирус COVID-19, а согласно пандемска епидемија прогласена од Светската здравствена организација за нов вид на вирус кој е проширен на сите континенти и ја зафати територијата на Република Северна Македонија бр. 44-2329/1 од 18.3.2020 година и известувањето од претседателот на Собранието на Република Северна Македонија бр. 09-1690/2 од 18.3.2020 година, донесувам

О Д Л У К А ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПОСТОЕЊЕ НА ВОНРЕДНА НА СОСТОЈБА

I. Се утврдува постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија за период од 30 дена заради заштита и справување со последиците од ширењето на Коронавирусот COVID-19.

II. Одлуката се донесува врз основа на образложениот предлог на Владата на Република Северна Македонија бр. 44-2329/1 од 18.3.2020 година до Собранието на Република Северна Македонија, во кој се утврдува постоење на пандемска епидемија прогласена од Светската здравствена организација за нов вид на вирус кој е проширен на сите континенти и ја зафаќа територијата на Република Северна Македонија и известувањето од претседателот на Собранието на Република Северна Македонија бр. 09-1690/2 од 18.3.2020 година дека Собранието на Република Северна Македонија согласно со Одлуката за распуштање на Собранието на Република Северна Македонија „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 43/20, не може да свика седница на која ќе се разгледа предлогот поднесен од Владата на Република Северна Македонија.

III. Одлуката ќе му биде поднесена на Собранието на Република Северна Македонија на потврдување штом тоа ќе е во можност да се состане.

IV. За времетраењето на вонредната состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.

V. Одлуката влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 08-526/2
18 март 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Врз основа на членовите 125 и 126 од Уставот на Република Северна Македонија, а во врска со предлогот на Владата на Република Северна Македонија до Претседателот на Република Северна Македонија да утврди постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија заради заштита и справување со последиците од ширењето на Коронавирус COVID-19, а согласно пандемска епидемија прогласена од Светската здравствена организација за нов вид на вирус кој е проширен на сите континенти и ја зафати територијата на Република Северна Македонија бр. 44-2329/2 од 14.4.2020 година и известувањето од претседателот на Собранието на Република Северна Македонија бр. 09-1690/2 од 18.3.2020 година, донесувам

О Д Л У К А ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПОСТОЕЊЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

I. Се утврдува постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија за период од 30 дена заради заштита и справување со последиците од ширењето на Коронавирусот COVID-19.

II. Одлуката се донесува врз основа на образложениот предлог на Владата на Република Северна Македонија бр. 44-2329/2 од 14.4.2020 година до Претседателот на Република Северна Македонија, во кој се утврдува постоење на пандемска епидемија прогласена од Светската здравствена организација за нов вид на вирус кој е проширен на сите континенти и ја зафаќа територијата на Република Северна Македонија и известувањето од претседателот на Собранието на Република Северна Македонија бр. 09-1690/2 од 18.3.2020 година дека Собранието на Република Северна Македонија, согласно со Одлуката за распуштање на Собранието на Република Северна Македонија „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 43/20, не може да одржи седница.

III. Одлуката ќе му биде поднесена на Собранието на Република Северна Македонија на потврдување штом тоа ќе е во можност да се состане.

IV. За времетраењето на вонредната состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.

V. Одлуката влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 08-607/2
16 април 2020 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Во конкретниот случај, Владата на Република Северна Македонија, повикувајќи се на член 126 став 1 од Уставот, поточно на уставната определба дека таа при постоење на вонредна состојба донесува уредби со законска сила ја донесува оспорената уредба со законска сила и нејзиното дополнување, уредувајќи дека на дел од вработените во јавниот сектор, односно на избраните, именуваните и назначените лица во јавниот сектор, како и на вонредните ополномоштени амбасадори и генерални конзули на Република Северна Македонија им ја определува висината на платата за месеците април и мај 2020 година.

Во членот 2 од оваа уредба, децидно се наведени сите лица на кои се однесува оспорената одредба.

Според член 2 став 2 од Законот за платите на судиите („Службен весник на Република Македонија“ бр.110/2007, 103/2008, 153/2009, 67/2010, 97/2010, 135/2011, 231/2015, и 161/2018), платата на судиите утврдена според одредбите од овој закон, не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

Според член 2 став 2 од Законот за платите на јавните обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр.153/2019, 67/2010 и 231/2015), платата на јавниот обвинител, утврдена според одредбите на овој закон, не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

Според членот 1 од Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани лица („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/1990, 44/1990-исправка, 11/1991 - исправка, 38/1991, 23/1997, 37/2005, 84/2005, 121/2007, 161/2008, 92/2009, 42/2010, 97/2010, 162/2010, 11/2012, 145/2012, 170/2013, 139/2014, 233/2018), право на плата во месечен износ за вршење на функцијата имаат претседателот на Република Македонија, функционерите избрани од редот на пратениците, функционерите и лицата кои ги избира или кои ги именува Собранието, носителите на правосудни функции, функционерите кои ги именува претседателот на Република Македонија и кои ги именува Владата на Република Македонија.

Согласно членот 2 од истиот закон, платата на претседателот на Република Македонија, на функционерите избрани од редот на пратениците, на функционерите кои ги избира или кои ги именува Собранието и носители на правосудни функции (во натамошниот текст: функционери) и на раководните работници кои ги назначува надлежното тело на Собранието (во натамошниот текст: раководни работници) ги утврдува Собранието или телото што ќе го овласти. Платата на функционерите и на раководните работници кои ги именува, односно кои ги назначува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти ги утврдува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти.

Во следните цитирани одредби од наведениот закон се децидно уредени постапката и начинот на пресметување на плата на избраните и именувани лица.

Така, според членот 3 од овој закон, правата утврдени со овој закон им припаѓаат на функционерите и на раководните работници од денот на изборот, именувањето, односно назначувањето до крајот на месецот во кој им престанала функцијата, а на пратениците во Собранието од денот на верификацијата на мандатот до крајот на месецот во кој им престанал пратеничкиот мандат, ако со овој закон не е поинаку определено.

Според членот 8 од Законот, средствата за плата на функционерите се обезбедуваат зависно од општественото значење и вредноста на работите и задачите што ги вршат и од сложеноста, обемот и вкупниот придонес што функционерот со својот труд го дава во остварувањето на правата и должностите на органот во кој ја врши функцијата.

Средствата за плата на раководните работници во Собранието се обезбедуваат зависно од вредноста на работите и задачите што ги вршат и од вкупниот придонес што раководниот работник со својот труд го дава во остварувањето на работите и задачите од делокругот на Собранието.

Согласно членот 9 од овој закон, средствата за плата на функционерите и на раководните работници се обезбедуваат во буџетот на Републиката.

Согласно членот 10 од Законот, платата на функционер и на раководен работник се утврдува на начин што основницата за пресметување на плата се множи со утврдениот коефициент и се зголемува за процентот за работното искуство.

Работното искуство се вреднува така што платата во месечен износ се зголемува процентот утврден за работното искуство од 0,5% за секоја започната година работен стаж, а најмногу до 20%.

Членот 11 од Законот предвидува дека основница за пресметување на платата е просечната исплатена месечна плата по вработен во Републиката за претходната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

Според членот 12 од Законот коефициентите за утврдување на надоместокот на плата и на платата изнесуваат од 2,20 до 4,50.

Членот 13 од Законот предвидува дека коефициентот за утврдување на платата за претседател на Република Македонија, претседател на Собранието и претседател на Владата, изнесува до 4,50.

Согласно членот 14 од овој закон, коефициентот за утврдување на платата за претседател на Уставниот суд на Република Македонија, потпретседател на Собранието и, изнесува 4,00.

Според членот 15 од Законот коефициентот за утврдување на платата на член на Владата, претседател на работно тело на Собранието, претседател на Врховниот суд на Република Македонија, јавен обвинител на Република Македонија, судија на Уставниот суд на Република Македонија, гувернер на Народната банка на Република Македонија, јавен правобранител на Македонија, народниот правобранител, секретар на Собранието и секретар на Владата, изнесува до 3,70.

Според членот 16 од Законот коефициентот за утврдување на платата на заменик министер, директор на републичка организација, раководител на Кабинетот на претседателот на Република Македонија, советник на претседателот на Република Македонија, секретар на Кабинетот на претседателот на Република Македонија, републички советник во Собранието, заменик на гувернерот на Народната банка на Република Македонија, заменик на секретарот на Собранието, судија на Врховниот суд на Република Македонија, заменик на јавниот обвинител на Република Македонија, заменик на јавниот правобранител на Република Македонија, заменик на народниот правобранител, претседател на апелациониот суд и виш јавен обвинител, изнесува до 3,40.

Членот 17 од Законот предвидува дека коефициентот за утврдување на платата на раководен работник кој го именува Собранието или кој го назначува надлежното тело на Собранието, на судија на апелационен суд и заменик на вишиот јавен обвинител, претседател на основен суд и основен јавен обвинител изнесува до 3,20.

Согласно членот 17-б коефициентот за утврдување на плата на судија на основен суд и на заменик на основниот јавен обвинител, изнесува до 2,80.

Согласно членот 17-в од Законот коефициентите за утврдување на платите на градоначалниците на општините и за градоначалникот на град Скопје изнесува од 2,70 до 3,70.

Коефициентите од став 1 на овој член се определуваат според бројот на жителите и тоа:

- за градоначалник на општина до 10.000 жители, коефициент 2,70;
- за градоначалник на општина од 10.001 до 25.000 жители коефициент 2,90;
- за градоначалник на општина од 25.001 до 50.000 жители, коефициент 3,20 и
- градоначалник на општина со над 50.000 жители коефициент 3,40.

Коефициентот за утврдување на платата на градоначалникот на град Скопје изнесува 3,70.

Градоначалниците кои функцијата ја вршат волонтерски, имаат право на надоместок на плата во висина од 30% од соодветниот износ во став 1 на овој член.

Правата утврдени со овој закон им припаѓаат на градоначалниците од денот на нивниот избор до крајот на месецот во кој им престанал мандатот, ако со овој закон не е поинаку определено.

Согласно членот 18 од овој закон органите односно нивните надлежни тела од член 2 на овој закон со свој општ акт, во рамките на определените коефициенти го утврдуваат коефициентот за секоја функција.

Органите и нивните надлежни тела од член 2 на овој закон со свој акт определуваат и други функционери и раководни работници на кои се применуваат одредбите на овој закон и го утврдуваат коефициентот за секоја функција.

Членот 19 од Законот уредува дека пратеник кој за време на вршењето на пратеничката функција остварувал плата или надоместок на плата во месечен износ во Собранието, функционер и раководен работник кој го именува Собранието, односно назначува телото што тоа ќе го овласти претседателот на Република Македонија и Владата кој за време на вршењето на функцијата остварувал плата, може да остварува плата по престанувањето на функцијата за време до една година, и тоа:

- три месеци, ако функцијата ја вршел до шест месеци,

- шест месеци, ако функцијата ја вршел од шест месеци и еден ден до 12 месеци,

- девет месеци, ако функцијата ја вршел од 12 месеци и еден ден до 24 месеци и

- 12 месеци, ако функцијата ја вршел 24 месеци и еден ден и повеќе.

Пратеник, функционер и раководен работник има право да остварува плата според одредбите на овој закон за време подолго од една година од денот на престанувањето на функцијата, а најмногу уште шест месеци ако во тоа време стекнува право на пензија. Пратеник, функционер и раководен работник не може да го стекне правото од ставовите 1 и 2 на овој член ако ги исполнил условите за стекнување право на старосна пензија, согласно со закон.

Според членот 20 од Законот правото од член 19 на овој закон се стекнува врз основа на лично барање, кое се поднесува најдоцна во рок од 30 дена од денот на престанувањето на функцијата.

Надлежното тело на Собранието со решение го утврдува правото од член 19 на овој закон и престанувањето на правото според одредбите на овој закон.

Членот 21 од овој закон предвидува дека на пратеник, функционер и раководен работник му престанува правото од член 19 на овој закон кога ќе ги исполни условите за стекнување право на старосна пензија, согласно со закон.

Согласно членот 22 од овој закон, пратеник, функционер и раководен работник кој поднел оставка или е разрешен од должноста пред истекот на времето за кое е избран, именуван или назначен, ги има сите права од член 19 на овој закон.

Лицата од став 1 на овој член, додека го остваруваат правото на плата, имаат право и на надоместок за користење на годишен одмор.

Според членот 23 од Законот на пратеник, функционер и раководен работник му престанува правото пред истекот на времето утврдено во член 19 на овој закон кога тој тоа ќе го побара, кога ќе се вработи или ќе биде избран или именуван на друга функција врз основа на која остварува плата.

Лицата од став 1 на овој член го немаат правото од член 19 на овој закон, односно тоа право им престанува ако се правосилно осудени за кривични дела против државата или за кривични дела сторени од користољубие.

Според членот 24 од Законот, платата на пратеник, функционер и раководен работник остварен според одредбите од член 19 на овој закон се исплатува од средствата за работа на органот, односно на организацијата во која ја вршел функцијата.

Членот 25 од овој закон предвидува дека одредбите од член 19 до 24 на овој закон се применуваат и на претседателот на Република Македонија, на функционер и раководен работник што го именува или назначува претседателот на Република Македонија или телото што тој ќе го овласти и на функционер и раководен работник кој го именува или назначува Владата.

НАДОМЕСТОК НА ОПРЕДЕЛЕНИ МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ И ДРУГИ ПРИМАЊА

Во членот 26 од Законот се предвидува дека на пратеник во Собранието, претседателот на Република Македонија, претседателот и потпретседателот на Собранието, претседателот, потпретседателот и членовите на Владата, им се обезбедува бесплатен превоз во железничкиот и патниот сообраќај во Републиката во сите правци.

Членот 27 од Законот уредува дека надоместоците за определени трошоци на избраните и именуваните лица во Републиката, се утврдуваат според висината на трошоците, а можат да изнесуваат:

1) дневница за службено патување во земјата без трошоците за ноќевање

- до 8% од просечната нето плата по работник исплатен во Република Македонија во претходните три месеци,

– трошоците за ноќевање се признаваат во полн износ, според приложената сметка, освен во хотелите од де лукс категорија,

– дневницата за службено патување во странство согласно со Уредбата за издатоците за службен пат и селидби во странство што на органите на управата им се признаваат во тековни трошоци;

2) надоместок за користење на автомобил во лична сопственост за службени цели, во висина до 20% од продажната цена на еден литар гориво, според изминатиот километар за возилото кое се користи,

3) надоместок поради одвоен живот од семејството до 30% од просечната нето месечна плата по работник исплатен во Република Македонија во претходните три месеци;

4) надоместок за селидбени трошоци од местото на живеалиштето до местото во кое се врши функцијата, односно до местото на преселување во рок од една година од денот на престанување на функцијата. Во селидбени трошоци на функционерот се признаваат и трошоците за превоз на функционерот и на членовите на неговото домаќинство. Селидбените трошоци и трошоци за превоз се исплатуваат врз основа на приложени сметки и документација, под услови утврдени со општиот акт на органот од член 3 на овој закон;

5) надоместок за користење на годишен одмор најмалку во висина на просечната месечна плата по работник исплатен во Република Македонија, во претходните три месеци;

6) испратнина при заминување во пензија во висина на двократен износ од просечната месечна нето плата по работник во Републиката, објавена до денот на исплатата; и

7) надоместокот на трошокот за погреб во износ на две просечни месечни нето плати на функционерот, а ако трошоците за погреб не ги поднесува неговото семејство - во износ на последната нето плата на починалиот функционер;

Членот 28 од Законот предвидува дека на избраните и именуваните лица во Републиката им припаѓа и:

1) надоместок на плата во случаите на неспособност за работа поради негова болест или повреди до 21 ден под услови и износ утврдени за работниците во органот во кој ја врши функцијата и

2) надоместок на трошоците за превоз заради посета на потесното семејство од кое функционерот живее одвоено до четири патувања месечно, со правдање на трошоците за превоз, ако не прима надомест за одвоен живот од семејството, а нема право на бесплатен превоз.

Според членот 29 од овој закон, условите и начинот на остварување на правата од членовите 26 до 28 на овој закон, како и висината на надоместокот, односно на износот што на претседателот на Република Македонија, пратеник, функционер и раководен работник им припаѓа во остварувањето на тие права, со општ акт ги утврдува надлежното тело на Собранието; на функционерите и раководните работници кои ги именува, односно кои ги назначува претседателот на Република Македонија - претседателот или телото што тој ќе го овласти; а Владата за функционерите и раководните работници кои таа ги назначува.

V-A НАДОМЕСТОЦИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА СОВЕТИТЕ НА ОПШТИНИТЕ И НА ЧЛЕНОВИТЕ НА СОВЕТОТ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ

Членот 29-а од Законот предвидува дека на членовите на советите на општините и на членовите на Советот на градот Скопје им припаѓа месечен надоместок за присуство на седниците на советот и надоместок на патните и дневните трошоци.

Средствата за исплата на надоместоците од ставот 1 на овој член се обезбедуваат во буџетот на општината и во Буџетот на градот Скопје.

Членот 29-б од истиот закон уредува дека месечниот надоместок за присуство на седници на советот се утврдува во процентуален износ од просечната месечна нето плата во Републиката исплатена за претходната година, но не повеќе од:

- 40% во општини до 10.000 жители,
- 50% во општини од 10.001 до 25.000 жители,
- 60% во општини од 25.001 до 50.000 жители,
- 70% во општини над 50.001 жител и
- 100% во градот Скопје.

Висината на месечниот надоместок за присуство на седниците се утврдува со одлуката за извршување на буџетот на општината и Буџетот на градот Скопје.

Според членот 29-в од Законот на претседателите на советите на општините и на претседателот на Советот на градот Скопје, за раководењето и организирањето на работата на советот, надоместокот од членот 29-б се зголемува за 30%.

Според членот 29-г од овој закон, месечниот надоместок за присуство на седниците на советот се исплатува за присуство на сите седници на советот во тековниот месец.

Месечниот надоместок за присуство на седниците на советот се намалува за 30% за секое отсуство од седница на советот.

Месечниот надоместок за присуство на седниците на советот не се исплатува, доколку членот на советот не присуствувал на ниту една седница на советот во тековниот месец.

Месечниот надоместок за присуство на седниците не се исплатува, доколку советот во тековниот месец не одржал седница.

Според членот 20-д од Законот на членовите на советите на општините и на членовите на Советот на градот Скопје им се исплатуваат надоместоци за патни и дневни трошоци за службени патувања во земјата и странство според прописите кои се однесуваат на државните службеници вработени во општинската администрација и во администрацијата на градот Скопје.

Согласно членот 30 од Законот основите и мерилата за утврдување на платите, другите примања и надоместоци на определени материјални трошоци на функционерите уредени со овој закон соодветно се применуваат и на членовите на Советот на Републиката до 28 јануари 1991 година, за што одлучува претседателот на Република Македонија, односно телото што тој ќе го овласти.

Според членот 31 од Законот органите од член 2 во согласност со одредбите на овој закон ќе ги донесат општите акти во рок од 30 дена од денот на неговото влегување во сила.

До донесување на општите акти од став 1 на овој член на пратениците, функционерите и раководните работници на кои се применува овој закон платата, другите примања и надоместоци на материјалните трошоци им се исплатуваат во износ утврден според одредбите на општите акти што биле во сила до почетокот на примената на овој закон.

Согласно членот 32 од овој закон, одредбите на овој закон се применуваат и на функционерите и раководните работници и лицата кои ги избрале, односно именувале Собранието на Република Македонија, Претседателството на Република Македонија и Извршниот совет на Собранието на Република Македонија, како и на собранијата на општините и Собранието на град Скопје на кои на денот на почетокот на примената на овој закон им престанала функцијата или должноста.

На функционерите и раководните работници во фондовите, самоуправните интересни заедници, општествено-политичките организации, претседателите и судиите на судовите на здружен труд, општествените правобранители на самоуправувањето и нивните заменици и функционерите и другите раководни работници на другите органи и организации кои се укинуваат личниот доход им се утврдува според коефициентите определени со овој закон сообразно на групите во кои биле определени со општи акти кои биле во сила до денот на почетокот на примената на овој закон.

Лицата од ставовите 1 и 2 на овој член имаат право на надоместок на плата или на плата како и на остварувањето на другите права утврдени во членовите 19 до 25 на овој закон.

Според Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2006, 107/2008, 26/2013, 39/2014, 61/2015 и 103/2015- пречистен текст) во членот 65 се предвидува дека платата на дипломатот распореден на работа во Министерството се состои од следниве компоненти: компонентата за работно место, компонентата за дипломатско звање и компонентата за варијабилна. На платата со која се вреднува работното место и варијабилната се вреднува и стажот на дипломатот во износ од 0,5 % за секоја завршена година работен стаж, а најмногу до 20%. Платата на помошно-стручните службеници се утврдува согласно Законот за административни службеници. Платата на помошно-техничките лица се утврдува согласно Законот за работните односи. Начинот на формирање на плата се утврдува со акт на министерот, кој се донесува по претходна согласност од Министерството за финансии.

Според член 85 став 1 од Законот за административни службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2014, 199/2014, 48/2015, 154/2015, 5/2016, 142/2016, 11/2018, „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 275/2019 и 14/2020), административниот службеник има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон, освен ако со посебен закон и со колективен договор поинаку не е уредено.

Законот за административни службеници во член 92 став 1 предвидува право на додаток на плата за административниот службеник за ноќна работа, работа во смени, работа за време на неделен одмор, работа за време на празници утврдени со закон и работа подолго од полното работно време.

Законот за административни службеници уредува право на административниот службеник и на други надоместоци на плата.

Така според член 93 став 1 од Законот, административниот службеник има право на надоместоци на плата и други надоместоци согласно со овој закон и општите прописи за работни односи, и тоа за:

- патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство,
- трошоци за користење на возила во лична сопственост за службени цели,
- трошоци за одвоен живот од семејството,
- селидбени трошоци,
- трошоци за работа на терен,
- трошоци за погреб во случај на смрт на административен службеник или член на неговото потесно семејство (брачниот другар и децата родени во брак или надвор од брак, посиноците, посвоените деца и децата земено на издржување),
- штета при елементарни непогоди и
- трошок при подолго боледување на административниот службеник.

Според член 94 став 1 од Законот, ако кај административниот службеник настапи привремена неспособност за работа има право на надоместок на плата во висина утврдена согласно со закон.

Со Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2014, 199/2014, 27/2016, 35/2018, 198/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 143/2019 и 14/2020), се уредуваат општите начела, класификацијата на работните места, евиденцијата, видовите на вработувања, општите права, должности и одговорности, мобилноста, како и други општи прашања за вработените во јавниот сектор.

Според членот 2 став 2 од Законот за вработените во јавниот сектор, вработени во јавниот сектор се лицата кои засновале работен однос кај некој од работодавачите од ставот 1 на овој член, како што се органите на државната и на локалната власт и други државни органи основани согласно со Уставот и со закон, институциите кои вршат дејности од областа на образованието, науката, здравството, културата, трудот, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, како и во други дејности од јавен интерес утврден со закон, а организирани како агенции, фондови, јавни установи.

Од анализата на цитираните уставни и законски одредби, а тргнувајќи од наводите содржани во иницијативата, како и од наоѓањето на овој суд кој по сопствена иницијатива го покренува прашањето за уставноста и законитоста на целината на оспорената уредба, Судот оцени дека основано може да се постави прашањето за согласноста на Уредбата која како подзаконски акт треба да биде во согласност со одредбите од Уставот, како и со одредбите од наведените законски одредби.

Имено, според Судот, оспорената уредба во целина, со која се определува намалување на платата која што треба да им се исплатува на наведените лица во членот 2 од оспорената уредба, за месеците април и мај 2020 година и истата да биде во висина на минималната плата утврдена за месец декември 2019 година во Република Северна Македонија во износ од 14.500,00 денари е во спротивност со одредбите од Уставот и наведениите законски норми.

Правото на плата и висината на плата на наведени лица е уредена со одделни закони кои имаат карактер на *lex specialis*. Владата во време на вонредна состојба има овластување и обврска да го уредува функционирањето на системот во државата, но тоа уредување мора да биде извршено во согласност со постојните важечки норми, односно постојниот уставен и правен поредок.

Испитувајќи ја оспорената уредба со законска сила и нејзиното дополнување, од аспект на согласноста на нејзината содржина со Уставот и законите, Судот утврди дека определувањето на висината на платата на наведените лица кое се прави со оспорениот акт/и, нема ниту уставна, ниту законска основа.

Имено, неспорно е дека Владата донесува уредби со законска сила при постоење на вонредна (и воена) состојба, така што оспорениот акт/и не е спорен од аспект на нејзиниот доносител.

Меѓутоа, она што е спорно и уставно недозволено, е околноста што Владата, без никаква уставна и законска основа, ограничува права на граѓаните кои им' припаѓаат од сферата на работните односи. Видно, од оспорениот акт/и, нема наведување на ниту една правна норма, уставна или законска, на основа која извршната власт се впушта во ограничување на права на граѓаните, што пак од друга страна е разбирливо, затоа што такви ограничувања не се предвидени ниту со Уставот, ниту со Законот.

Членот 126 од Уставот на кој се повикува Владата, не го оправдува ваквото ограничување. Уставниот член само уредува овластување на Владата да може да донесува уредби со законска сила до завршување на вонредната состојба, меѓутоа, тоа уставно овластување никако не значи и не подразбира да може Владата, по своја сопствена проценка и оценка самата слободно да одлучува кои слободи и права ќе ги ограничи со уредба, кого се' ќе опфати со ограничувањата, а кого не.

Поточно, Владата има право и може според членот 126 од Уставот да однесува уредби со законска сила, но тоа мора да биде во согласност со Уставот и со закон.

Уредбите не се закон, тие имаат само сила на закон во дадена ситуација со предзнак на воена или вонредна состојба, но само како правна алатка во ситуација кога Собранието како претставнички дом на граѓаните на државата, не може да се состане и да функционира, при што истите мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, а како што впрочем неспорно тоа го уредува Уставот.

Уставната определба, уредбите со законска сила да мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, упатува на тоа дека уредбите со законска сила можат да бидат донесени само во функција на операционализација на уставни и законски одредби, а не со истите изворно, оригинално да се нормира одредена ситуација која не е предвидена со Уставот или со закон, а уште повеќе, со истите, изворно, да се уредува ограничување на слободи и права за човекот и граѓанинот.

Ограничувањето на слободите и правата е уставна материја, а само во одредени случаи и законска материја кога уставотворецот препуштил со закон да може да се ограничат услови за остварување на одредени права, и тоа во Уставот децидно се наведува.

Според тоа, околноста што Уставот при состојба на прогласена вонредна состојба во државата, и' дал овластување на Владата да донесува уредби со законска сила, не значи и овластување за Владата за арбитражност во оцената кои и какви уредби да донесува, туку да донесува уредби во функција на операционализација, во функција за донесување на решенија неопходно потребни во едно демократско општество.

Најнапред, според Судот, оспорената уредба е во спротивност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, од причина што со истата се повредува темелната вредност на уставниот поредок на Републиката - владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните. Имено, во сите горенаведени закони децидно е наведено дека платата на овие лица не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган. Со оспорената уредба е настаната состојба на двојство на примена на различни прописи по однос на едно исто фактичко и правно прашање, прашањето на висината на платите на субјектите од членот 2 од Уредбата. На овој начин, поради настанување на правна колизија со важечките закони, сметаме дека со предметната уредба се повредува принципот на владеењето на правото и правната сигурност на граѓаните.

Со оспорената Уредба, исто така се повредува и членот 32 од Уставот, а посебно ставот 3 од истиот член кој предвидува дека секој вработен има право на соодветна заработувачка. Оттука, соодветноста на заработувачката на наведените лица е децидно утврдена во наведените специјални закони со кои всушност се определува заштита на соодветноста, односно на висината на платата на овие лица.

Согласно одредбата од членот 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. Во конкретниов случај, согласно одредбите од членовите 35 и 36 од Законот за Влада на Република Северна Македонија оспорената уредба претставува акт на Владата за да биде во согласност со наведените закони и со Уставот, односно истиот мора да претставува операционализација на законските одредби, но не смее да излегува надвор од рамките на содржината на законските одредби.

Имено, согласно член 36 од Законот за Владата на Република Македонија:

(1) Со уредба со законска сила Владата уредува прашања од надлежност на Собранието во случај на воена или вонредна состојба ако не постои можност за свикнување на Собранието.

(2) Со уредба Владата го уредува извршувањето на законите; утврдува начела за внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

(3) Со одлука Владата одлучува за одделни прашања и мерки за извршување на законите; основа стручни и други служби за своите потреби и заеднички служби за потребите на Владата и на министерствата и другите органи на државната управа.

(4) Со упатство Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

(5) Со програма се утврдуваат одделни прашања од надлежност на Владата за кои е потребно утврдување на динамика и рокови. Програмата содржи и финансиски план за нејзината реализација.

(6) Со решение Владата врши именување и назначување, односно разрешување од должност на директори кои раководат со органи на државната управа, државен, односно генерален секретар и други именувања и разрешувања за кои е овластена и одлучува за други прашања и за управни работи.

(7) Со заклучок Владата заема ставови по прашањата што ги претресувала на седница; утврдува мислења по предлозите на закони и други прописи и по материјали што до Собранието ги поднеле други овластени предлагачи; одлучува за определени прашања на внатрешната организација и односи во Владата; ги определува задачите на министерствата и органите на државната управа и задачите на своите служби и заема ставови за прашањата од својата надлежност.

Уставот во членот 54, јасно уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот, при што, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

И членот 126 од Уставот, неспорно уредува дека при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.

Значи, слободите и правата на човекот и граѓанинот за време на воена или вонредна состојба, може да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и Уставот децидно ги наведува случаите во кои може да се ограничат слободи и права на човекот и граѓанинот за време на постоење на воена или вонредна состојба.

Така, според член 21 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Потоа, членот 27 од Уставот кој се однесува на правото на слободата на движењето (на територијата на Републиката, право на слободен избор на живеалиште, правото на напуштање на територијата на Републиката и враќање во Републиката), јасно наведува во кои случаи, остварувањето на овие права можат да се ограничат, а тоа може единствено во случаите кога е тоа потребно заради заштита на безбедноста на Републиката, водење на кривична постапка или заштита на здравјето на луѓето.

Ограничувањата на слободите и правата, легитимитетот го црпат или директно од Уставот или од закон, и тоа само доколку Уставот, препуштил со закон да можат да се ограничат одредени услови за остварување на некои права.

Така, со член 38 став 1 од Уставот, се гарантира правото на штрајк. Притоа, Уставот со ставот 2 од членот 38, уредува дека со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Оттука, ограничувањата на слободите и правата, децидно мора да бидат наведени во Уставот или Уставот за тоа ограничување да упатува на закон.

Во конкретниот случај, ниту со Уставот, ниту со закон постои уреденост според која висината на платата, може да им биде ограничена на наведените субјекти во оспорената уредба за време на вонредна состојба.

Оттука, определувањето на висината на платата на наведените лица во оспорената уредба, сторено со оспорениот акт на Владата и неговото дополнување, а кои се однесуваат на исплата на минимална плата во износ од 14.500,00 денари, за времетраењето на вонредната состојба, нема правен легитимитет, затоа што не наоѓа правна основа ниту во Уставот, ниту во закон, со што основано се постави прашањето за уставната издржаност на оспорената уредба со законска сила со нејзиното дополнување. Имено, Судот оцени дека во време на вонредна состојба не може да има ограничување на правото на заработувачка бидејќи истовремено со ваквото ограничување се навлегува и во правото на сопственост и мерката донесена со оспорената уредба не е соодветна и пропорционална на целта која што сака да се постигне и донесувањето на истата не е неопходно оправдано во дадениов момент, ниту пак претставува општокризна мерка.

Во конкретниот случај, различното постапување со граѓани кои се во иста правна ситуација и положба, имплицира истовремено и дискриминаторско постапување по основ на општествен статус под кој се подразбира и професионалниот статус на граѓанинот-вработен, што е спротивно на членот 9 и членот 54 од Уставот. Ова, од причина што со оспорените акти е опфатена само одредена група на граѓани. Ваквата определба на доносителот на актот, односно ваквото уредување значи повреда на наведените членови од Уставот што упатува на постоење на дискриминација на граѓаните што е спротивно на сите законски прописи, како и меѓународни договори ратификувани и прифатени како дел од внатрешниот правен поредок. Имено, според наведените уставни одредби граѓаните на Република Северна Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Така, во членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи се предвидува дека секое физичко или правни лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога тоа е во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното

право. Меѓутоа, во конкретниов случај исклучокот предвиден во наведениот член од протоколот не е опремен со ниту еден закон во позитивната законска регулатива на Република Северна Македонија.

Од напред наведената уставно-судска анализа, Судот оцени дека основано може да се доведе под сомнение согласноста на оспорената уредба со одредбите од Уставот по однос на член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4, членот 9, член 32 став 3, членот 51, членот 54 и членот 126 од Уставот, како и со одредбите од Законот за плати и други надоместоци на избрани и именувани лица, Законот за надворешни работи, Законот за платите на судиите и Законот за платите на јавните обвинители, како и со Законот за административни службеници и Законот за вработените во јавниот сектор.

7. Според Судот, тргнувајќи од наведените аргументи, во конкретниов случај има основ за примена на членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се преземени врз основа на оспорената уредба, бидејќи со нејзиното извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Сали Мурати и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Никола Ивановски, Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски и Владимир Стојановски.

У.бр. 44/2020 и У.бр. 50/2020
28 април 2020 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија,
Сали Мурати, с.р.

1553.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Северна Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 202/2019), на седницата одржана на 28 април 2020 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Уредбата со законска сила за јавнообвинителските службеници, истражителите и другите вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите и за финансирање на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, бр. 44-2640/1, донесена од Владата на Република Северна Македонија на 2 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 90/20).

2. СЕ ЗАПИРА извршувањето на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на уредбата означена во точката 1 од ова решение.

3. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

4. Никола Мицевски – координатор на пратеничката група на Политичката партија ВМРО-ДПМНЕ, до Уставниот суд на Република Северна Македонија поднесе иницијатива за поведување на постапка за оценување на уставноста и законитоста на уредбата означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најнапред се наведува дека оспорената уредба била противуставна и незаконита бидејќи не била во согласност со членовите 8, 9, 51, 106 (со содржина од Амандман XXX) и 126 од Уставот, потоа со одредбите од Законот за јавното обвинителство и Законот за јавнообвинителска служба, како и со основните принципи на меѓународното право и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Потоа се наведува дека „во Република Македонија за прв пат во нејзината историја е прогласена вонредна состојба, за што има уставна основаност во членовите 125 и 126 од Уставот на Република Македонија“, дека „во Република Македонија вонредната состојба е воведена согласно ставот 1 на членот 125 од Уставот на Република Македонија поради настанување на епидемија поврзана со корона вирусот – Covid 19. Поради неможноста на Собранието на Република Македонија, како надлежен орган за прогласување на вонредна состојба, да се состане, истата беше прогласена со Одлука на Претседателот на Република Македонија донесена на 18.03.2020 година, а во согласност со член 125 став 4 од Уставот на Република Македонија“ и дека „во услови на вонредна состојба, согласно член 126 од Уставот на Република Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија, Владата во согласност со Уставот на Република Македонија и законските прописи има надлежност за донесување на уредби со законска сила. Ваквата надлежност на Владата за донесување на овие уредби со законска сила трае се до завршувањето на вонредната состојба, за кое завршување треба да одлучи Собранието или пак Претседателот на Република Македонија во ситуација кога Собранието не може да се состане.“

Понатаму се изнесува тврдење дека „според теоријата, вонредната состојба се однесува на определена околност од вонреден карактер и според начинот на кој се прогласува може да се констатира дека се работи за државен интерес.“

„Институтот „вонредна состојба“, согласно повеќе меѓународни документи ратификувани од страна на Република Македонија а особено Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и Европската конвенција за човекови права, има две компоненти од кои едната е законската рамка а другата е оперативната рамка на институтот „вонредна состојба“, кои мора секогаш заедно да се разгледуваат и анализираат. Законската компонента го дефинира ново воспоставениот принцип на донесување на закони (во случајот на Република Македонија уредби со законска сила од страна на Владата на Република Македонија), каде што јасно е прецизирано

дека актите кои се носат во услови на вонредна состојба, односно уредбите со законска сила задолжително треба да одговараат на реалните потреби на државата заради кои е прогласена и вонредната состојба, а оперативната компонента претпоставува дека конкретните и реални барања треба да бидат во согласност со поставената законска компонента на оваа вонредна состојба.“

„Како два основни принципи врз кои се темели институтот „вонредна состојба“ во меѓународното право, се принципот на пропорционалност и принципот на законитост.“

„Особено е важно да се истакне дека принципот на пропорционалност за време на вонредна состојба претпоставува дека оние мерки кои ќе бидат преземени од страна на извршната власт за време на траењето на вонредната состојба, треба да бидат пропорционални на реалните состојби во државата кои придонеле за прогласување на вонредна состојба. Преку овој принцип најдобро може да се согледаат двете основни компоненти на вонредната состојба, законската и оперативната, како компоненти кои меѓусебно се наоѓаат во еден сооднос на пропорционалност.“

„Во меѓународните документи значајна улога му се дава и на принципот на законитост кој за време на вонредната состојба означува дека сите дејствија кои се преземаат од страна на надлежните органи не смеат да бидат на штета на граѓаните, односно истите не смеат да се преземаат во спротивност со постулатите на принципот на законитост, бидејќи постулатите на правната држава продолжуваат да важат и во ситуација на прогласена вонредна состојба.“

„Со оглед дека Одлуката за прогласување на вонредна состојба од страна на Претседателот на Република Македонија е донесена заради заштита и справување со последиците од ширењето на вирусот Covid 19 и вонредната состојба ќе трае 30 дена, заради исполнување на меѓународните принципи и стандарди, уредбите со законска сила кои што треба да ги носи Владата на Република Македонија претпоставува да бидат поврзани со и околу мерките за санација и претпазливост од пандемијата, како и економски мерки кои се директно или индиректно произлезени од новонастанатата состојба, а поврзани со епидемијата на вирусот Covid 19 во Република Македонија.“

„Согласно претходно наведеното, значајно е да се истакне дека оспорената Уредба со законска сила, во ниту еден сегмент, не ги исполнува меѓународните принципи за уредба донесена во вонредна состојба со оглед на тоа што истата регулира материја која не е директно или индиректно предизвикана од страна на главната причина за носењето на Одлуката за воведување на вонредна состојба, а тоа е прогласената епидемија во цела држава предизвикана од корона вирусот, како и тоа што истата е во спротивност со Уставот на Република Македонија, како и во колизија со неколку важечки закони.“

„Овие почетни стојалишта во иницијативата се наведени од причина што во Република Македонија нема уставно-судска пракса по однос на поднесена иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на уредба со законска сила од причина што за прв пат во историјата на нашата држава е прогласена вонредна состојба.“

„Како надополнување на претходно наведеното, од формално-правен аспект, доколку се направи споредба на сите досега донесени уредби со законска сила од страна на Владата на Република Македонија, очигледно може да се забележи дека во сите уредби со законска сила кои се донесени од страна на Владата во време на вонредната состојба, во насловот и во членот 1 од уредбите, се содржани зборовите „во време на вонредна состојба“ (што е правилно!) што би значело дека истите се однесуваат само за овој период кога Собранието не е во можност да донесува закони, што не е случај со оспорената уредба со законска сила, во која не може да се забележат зборовите „во време на вонредната состојба“ кои претставуваат суштина за донесувањето на овој тип на уредби.“

„Оттука, оспорената Уредба се разликува од претходно донесените, од каде што и очигледна е нејзината интенција незаконски да регулира материја која во ниеден аспект не е поврзана со главната причина за воведување на вонредната состојба, односно состојбата на итност и нужност за уредување на одделни прашања кои се важни за функционирање на државата во состојба на справување со епидемијата во Република Македонија предизвикана од корона вирусот.“

Иницијативата продолжува со цитирање на член 8 став 1 алинеја 3, членовите 9, 51, 106 и 126 од Уставот, како и со изнесување на содржината на членовите 1 и 2 од оспорената уредба, при што во однос на наведените одредби од Уредбата се наведува дека „овие два члена од оспорената Уредба не можат да опстојат во правниот промет од причина што овие прашања се регулирани со одредби во веќе важечки закони кои се во сила.“

„Имено, член 120-в од Законот за јавнообвинителска служба („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/15, 231/15, 11/16 и 21/18), уредува дека за сите прашања кои се однесуваат на работниот однос на јавнообвинителските службеници и лицата вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите кои вршат технички и помошни работи одлучува Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите.“

„Истражителите доделени на работа во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите правата од работниот однос ги остваруваат во институцијата во која се вработени, доколку со овој закон поинаку не е уредено (став 2).“

„Согласно член 120-з од Законот за јавнообвинителска служба, јавнообвинителскиот службеник кој ги исполнува посебните услови за работното место, утврдени во актот за систематизација на работните места, по потреба на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите или по негово барање, може да се распореди во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите на работно место во исто ниво, односно звање, ако работното место е утврдено во актот за систематизација на работните места и не е пополнето.“

„Во член 120-s од Законот е утврдено дека вработен во судовите, јавните обвинителства, органите на државната власт, државните органи и други државни институции, кој ги исполнува посебните услови утврдени во актот за систематизација на работните места, може да биде преземен и распореден на соодветно работно место во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, ако за тоа се согласат Јавниот обвинител за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, раководното лице на институцијата од која се врши преземањето и вработениот.“

„По укинување на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, вработените преземени согласно со ставот 1 на овој член се враќаат во институцијата од која биле преземени на работно место на исто ниво (став 2).“

„Членовите 120-в, 120-з и 120-s, согласно член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за јавнообвинителска служба („Службен весник на Република Македонија“ бр.231/15), ќе се применуваат до денот на укинувањето на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите.“

„Оттука, произлегува дека Владата со оспорената Уредба со законска сила регулирала материја која веќе е уредена во постоечката законска регулатива која ги уредува правата од работниот однос на вработените во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите, нивната мобилност, како и правото на платата и други надоместоци од платата на оваа категорија на вработени, односно овие прашања се веќе уредени во Законот за јавнообвинителска служба. Доколку оваа уредба остане во сила ќе предизвика правна несигурност и двојно уредување на една иста материја, што е спротивно на членот 8 став 1 алинеја 3, односно начелото на владеење на правото како една од темелните вредности на уставниот поредок, како и спротивно на членот 51 од Уставот според кој законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.“

„Имено, прашањата кои се уредени со оспорената Уредба се предмет на уредување на посочениот закон кој е во сила и Владата како законодавец во случај на вонредна состојба, би требало да интервенира во постојниот закон заради остварување на целта за доуредување на одделно прашање во насока на справување или надминување на последиците од вонредната состојба. Со оглед дека уредената материја во предметната Уредба со законска сила во ниту еден нејзин дел не може да се подведе под активност која би помогнала или би санирала дел од последиците поради кои е донесена одлуката за прогласување на вонредна состојба, истата како таква не би можела ниту да се регулира со нова уредба.“

„Во иста насока, треба да се истакне дека членот 2 од Уредбата, кој предвидува дека истражителите вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите да бидат распоредени од страна на Јавниот обвинител на Република Македонија во ЈОРМ или во институција од која се преземени, е во директна спротивност со член 120-з од Законот за јавнообвинителска служба, односно Јавниот обвинител на Република Македонија нема законско овластување да врши распоредување на службениците. Оттука, со оваа Уредба се заобиколува Законот за јавното обвинителство и Законот за јавнообвинителска служба што е спротивно на членот 106 (Амандман XXX) од Уставот на Република Македонија, согласно кој јавното обвинителство е единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела и врши и други работи утврдени со закон.“

„Притоа, треба да се има предвид дека статусот и судбината на овие вработени е јасно уреден во погоречитирираниот член 120-s од Законот за јавнообвинителска служба, согласно кој овие вработени остануваат во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, се до неговото укинување и се враќаат во институцијата од која биле преземени на работно место на исто ниво.“

Во иницијативата се наведува и следното: „Понатаму, со оглед дека членот 3 од Уредбата предвидува финансирањето на ова обвинителство, во смисла на исплаќање на средства за тековни и заостанати трошоци за работа и за заостанатите неисплатени плати и додатоци на плати да се врши од Буџетот на Јавното обвинителство на Република Македонија во програма два, потпрограма 21, откако Министерството за финансии по барање на Јавното обвинителство на Република Македонија ќе изврши соодветна прераспределба по ставки и намени на вкупниот износ на одобрените средства на таа потпрограма, може да се заклучи дека со оваа одредба се врши директна повреда на членот 9 од Уставот на Република Македонија, согласно кој граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба и граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.“

„Ова се потврдува со фактот што со оспорената Уредба се опфатени само една категорија на граѓани, односно вработените во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, со што се повредува начелото на еднаквост и рамноправност на граѓаните. Со членот 3 од Уредбата недвосмислено се ставаат во повластена положба јавнообвинителските службеници од Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите во однос на другите јавнообвинителски службеници преку исплаќање на заостанати плати, надоместо-

ци и други додатоци, а кое заостанување на нивните исплати не е предизвикано од страна на причините за воведување на вонредната состојба. Притоа, важно е да се истакне дека вработените во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, во периодот додека редовно примале плата и други надоместоци, согласно утврдени ревизорски извештаи од 2019 година, незаконски примале и надоместок на плата неколкукратно поголем од највисоко исплатената плата во Република Македонија на вработен во јавниот сектор, односно во просек од 9000 евра годишно како дополнителен приход, кој приход е јавно објавен на веб апликација изработена од страна на Министерството за финансии и Управата за јавни приходи и секој граѓанин на Република Македонија може да го провери.“

Подносителот на иницијативата наведува дека „оспорената Уредба е спротивна и на членот 126 од Уставот имајќи го во предвид фактот дека истата регулира материја која не е директно или индиректно предизвикана од страна на главната причина за донесување на Одлуката за воведувањето на вонредна состојба.“

„Имено, уредбите со законска сила кои се донесуваат за време на воена или вонредна состојба се акти со кои може да се уредуваат прашања непосредно поврзани со надминувањето на таквата состојба. Притоа, истите мора да бидат во рамките на законите кои се во сила. Со други зборови, истите се замислени како т.н. оперативни акти, за разлика од законите. На пример, може да се донесе Уредба со законска сила за ограничување на движењето на територијата на Република Македонија и да се предвидат санкции за непочитување на истата. Во конкретниот случај, оспорената Уредба не претставува ваков пример!.,

Иницијативата завршува така што се наведува: „Врз основа на вака изнесеното, недвосмислено произлегува дека оспорената Уредба со законска сила е во спротивност со горенаведените уставни и законски одредби. Со оспорената Уредба со законска сила Владата на Република Македонија излегувајќи од рамките на своите овластувања за време на воена или вонредна состојба во конкретниот случај, донела Уредба со која регулирала материја која што е веќе регулирана со други закони и притоа истата не претставува акт во смисла на членот 126 од Уставот со кој може да се уредуваат прашања непосредно поврзани со надминувањето на таквата вонредна состојба. Врз основа на горенаведеното, се предлага на Уставниот суд, како единствен орган кој ја оценува уставноста и законитоста, да ја прифати иницијативата и итно да донесе временна мерка за запирање од извршување на оспорената Уредба со законска сила и да донесе одлука со која ќе ја поништи Уредбата со законска сила, со оглед на тоа што истата не е во согласност со наведените уставни и законски одредби.“

5. Судот на седницата ја утврди следната фактичка состојба:

а) Со Одлука за утврдување на постоење на вонредна состојба, бр.08-526/2, донесена од претседателот на Република Северна Македонија на 18 март 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“

бр.68/2020), „Се утврдува постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија за период од 30 дена заради заштита и справување со последиците од ширењето на Коронавирусот COVID 19“ (точка I).

Во точката II од Одлуката се наведува дека таа е донесена врз основа на образложениот предлог на Владата на Република Северна Македонија доставен до Собранието на Републиката, како и известувањето од претседателот на Собранието на Република Северна Македонија доставено до претседателот на Републиката.

Според точка III, „Одлуката ќе му биде поднесена на Собранието на Република Северна Македонија на потврдување штом тоа ќе е во можност да се состане.“

Точката IV од Одлуката определува дека „За времетраењето на вонредната состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.“

Во точката V се предвидува дека „Одлуката влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

б) Оспорената уредба е донесена врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.98/19).

Во членот 1 од Уредбата се определува дека „За сите прашања кои се однесуваат на правата, обврските и одговорностите од работниот однос на јавнообвинителските службеници и лицата вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите кои вршат технички и помошни работи одлучува јавниот обвинител на Република Северна Македонија.“

Според член 2 од Уредбата, „Истражителите во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите јавниот обвинител на Република Северна Македонија ќе ги распореди на работа во истражен центар во јавно обвинителство или ќе ги врати во институцијата од која се преземени.“

Член 3 од Уредбата гласи: „Од буџетот на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија во програма 2 потпрограма 21, откако Министерството за финансии по барање на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија ќе изврши соодветна прераспределба по ставки и намени на вкупниот износ на одобрените средства на таа потпрограма ќе се исплаќаат средствата за тековни трошоци за работа, за заостанатите неисплатени средства за тековни трошоци за работа на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, за заостанатите неисплатени плати и платите на јавнообвинителските службеници, на истражителите и лицата вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите кои вршат технички и помошни работи.“

Според член 4, „Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

в) Според тоа, од содржината на Уредбата Судот утврди дека со неа се уредува следната материја:

-јавниот обвинител на Републиката одлучува за сите прашања од работниот однос на (1) јавнообвинителските службеници и на (2) лицата вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите кои вршат технички и помошни работи (член 1);

-јавниот обвинител на Републиката ќе ги распредели (1) истражителите на работа во: (!) истражен центар во јавно обвинителство или (!) ќе ги врати во институцијата од која се преземени (член 2);

-од буџетот на јавното обвинителство на Републиката ќе се исплаќаат средствата за: (1) тековни трошоци за работа на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите, (2) заостанатите неисплатени тековни трошоци за работа на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите и (3) заостанатите (!) неисплатени плати и (!) платите на јавнообвинителските службеници, истражителите и лицата вработени во Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на неовластено следење на комуникациите на технички и помошни работи, откако Министерството за финансии ќе изврши соодветна прераспределба по ставки и намени на вкупниот износ на одобрените средства (член 3);

-уставна и законска основа на која се повикува Владата на Републиката при донесувањето на Уредбата со наведената содржина се одредби кои се однесуваат на овластувањето на Владата на Републиката да донесува уредби со законска сила во случај на вонредна состојба.

б. а) Според член 126 став 1 од Уставот, „при постоење на воена или вонредна состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.“

Во ставот 2 од истиот член се определува дека „овластувањето на Владата да донесува уредби со законска сила трае до завршувањето на воената или вонредната состојба, за што одлучува Собранието.“

Од изнесените уставни одредби произлегува дека (!) Владата на Републиката има уставно овластување да донесува уредби со законска сила во случај на вонредна состојба, дека (!) тие уредби во таков случај мора да бидат во согласност со Уставот и со закон и дека (!) траењето на уредбите со законска сила завршува по престанокот на вонредната состојба.

Во конкретниот случај, правно релевантни се и членовите 39 став 2 и член 55 став 3 од Уставот.

Според член 39 став 2 од Уставот, „граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.“

Во член 55 став 3 од Уставот, пак, се определува дека „слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.“

Од овие уставни одредби, во врска со конкретниот случај, произлегува дека (!) граѓаните имаат должност да го чуваат и здравјето на другите лица и дека (!) за да се зачува здравјето на луѓето може да се ограничи слободата на пазарот и претприемништвото.

б) Освен тоа, за конкретниот случај е правно релевантен и член 15 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, која одредба се однесува токму за „случај на вонредна состојба“. Конвенцијата, пак, се наведува затоа што треба да се смета за (!) дел од позитивниот уставно-правен поредок на Републиката и тоа (!) веднаш под Уставот и над домашните закони (член 118 од Уставот), како и дека е (!) темелна вредност на уставниот поредок на Републиката (член 8 став 1 алинеја 11 од Уставот).

Според член 15 став 1 од Конвенцијата, „во случај на воена или некоја друга општа опасност, која го загрозува животот на нацијата, секоја Висока страна договорничка (држава) може да преземе мерки кои отстапуваат од обврските предвидени со оваа Конвенција, и тоа строго во согласност со барањата што ги наложува ситуацијата и под услов таквите мерки да не бидат со спротивност со другите обврски што произлегуваат од меѓународното право.“

Од изнесената одредба на Европската конвенција произлегува дека (!) при општа опасност за животот на нацијата, односно во случај на вонредна состојба поради загрозување на здравјето и животот на луѓето, може да се отстапи од правните правила на Конвенцијата, дека (!) отстапувањето мора да биде во согласност со барањата што ги наложува ситуацијата, односно во согласност со причината поради која е утврдено постоење на вонредна состојба и (!) таквите мерки да не бидат со спротивност со другите правни правила, односно отстапувањето да не излегува надвор од причината за вонредната состојба и да не навлегува во другите правноуредени односи.

в) Имајќи ги предвид напред изнесените уставни и меѓународно-правни правила за содржината на правните акти и правните норми во случај на вонредна состојба, Судот утврди дека уредбите со законска сила донесени од Владата на Републиката во случај на вонредна состојба (!) мораат да бидат во согласност со причината поради која е утврдено постоење на вонредна состојба, (!) не смеат да излегуваат надвор од причината за вонредната состојба и да навлегуваат во другите правноуредени односи и (!) траат само до завршувањето на вонредната состојба.

г) Во конкретниот случај, Судот утврди дека материјата опфатена со оспорената уредба (!) не се однесува на причината за утврдувањето на постоење вонредна состојба определена во Одлуката на претседателот на Републиката, тоа е „заштита и справување со последиците од ширењето на Коронавирусот COVID 19“ (точка I од Одлуката), (!) излегува надвор од наведената причина за вонредната состојба и (!) не завршува со завршувањето на вонредната состојба.

Поради тоа, пред Судот основано се постави прашање за согласност на оспорената уредба со наведени-те уставни одредби.

7. Што се однесува до другите аспекти покренати со иницијативата (еднаквоста, владеењето на правото, ..., како и согласноста на Уредбата со одредбите од наведените закони), Судот оцени дека тие прашања се опфатени и одговорени во рамките на напред наведените причини за поведување на постапката за оценување на уставноста на оспорената уредба.

8. Во однос на барањето за изрекување на времена мерка, Судот оцени дека се исполнети условите за изрекување на временна мерка определени во член 27 став 1 од Деловникот на Уставниот суд, поради што се одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Сали Мурати и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Никола Ивановски, Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски и Владимир Стојаноски.

У. бр. 45/2020
28 април 2020 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија,
Сали Мурати, с.р.

1554.

Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на членот 110 од Уставот на Република Северна Македонија, член 14 став 1, членот 27 и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 70/1992 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 202/2019), на седницата одржана на 28 април 2020 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

- Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-2865/1 од 7 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 94/2020);

- Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-2865/2 од 9 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 97/2020);

- Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-3182/1 од 16 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 103/2020) и

- Уредбата со законска сила за дополнување на Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-3198/1 од 24 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 108/2020).

2. СЕ ЗАПИРА ИЗВРШУВАЊЕТО на поединечните акти и дејствија што се преземени врз основа на актите, означени во точката 1 од ова решение.

3. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Северна Македонија, врз основа на член 14 став 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Северна Македонија, по сопствена иницијатива поведе постапка за оценување на уставноста на актите, означени во точката 1 од Решението, затоа што пред Судот, со основ се постави прашањето за нивната согласност со Уставот на Република Северна Македонија.

5. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Северна Македонија, за време на постоење на вонредна состојба на територијата на Република Северна Македонија, прогласена заради спречување на внесување, ширење и справување со коронавирус COVID-19, донела Уредба со законска сила со која се врши ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, како и уредби за дополнување на истата.

Уредбите со законска сила ја имаат следната содржина:

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија, („Службен весник на Република Македонија“ број 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013, 139/2014, 196/2015, 142/2016 и 140/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 98/2019), Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 7 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ИСПЛАТА НА ДОДАТОЦИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТА ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Со оваа уредба со законска сила се уредува ограничување на исплатата на додатоци и надоместоци на плата на вработените во органите на државната власт, единиците на локалната самоуправа, институциите кои вршат дејности од областа на образованието, културата, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот и во институциите кои вршат работи од јавен интерес утврден со закон, а се организирани како агенции, фондови, регулаторни тела со јавни овластувања утврдени со закон, јавни установи и јавните претпријатија основани од Република Северна Македонија или од општините во Градот Скопје и акционерските друштва во целосна сопственост на државата, за време на траење на вонредната состојба.

Член 2

На вработените од член 1 од оваа уредба со законска сила не им се исплатуваат додатоци и надоместоци на плата согласно закон и колективен договор, за време на траење на вонредната состојба.

Член 3

Одредбите од оваа уредба со законска сила не се однесуваат на медицинскиот и помошно-технички персонал во јавните здравствени установи, вработените во Министерството за внатрешни работи и Министерството за одбрана и кабинетските службеници.

Член 4

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-2865/1
7 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19) Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 9 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ИСПЛАТА НА ДОДАТОЦИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТА ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Во Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 94/20), во членот 3, по зборовите „Министерството за одбрана“, се става записка и се додаваат зборовите: „затворската полиција“.

Член 2

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 44-2865/2
9 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19) Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 16 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ИСПЛАТА НА ДОДАТОЦИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТА ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Во Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 94/20 и 97/20), во членот 2, точката на крајот се брише и се додаваат зборовите: „почнувајќи со исплата на плата за месец април 2020 година.“

Член 2

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија.“

Бр. 44-3182/1
16 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

Врз основа на член 126 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и член 36 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15, 142/16 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19) Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 24 април 2020 година, донесе

УРЕДБА

СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА СО ЗАКОНСКА СИЛА ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ИСПЛАТА НА ДОДАТОЦИ И НАДОМЕСТОЦИ НА ПЛАТА ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ЗА ВРЕМЕ НА ВОНРЕДНА СОСТОЈБА

Член 1

Во Уредбата со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 94/20, 97/20 и 103/20), во членот 1 по зборот „состојба“ се додаваат зборовите „за месец април и мај“.

Член 2

Во членот 2 по ставот 1 се додава нов став 2 кој гласи:

„На вработените од член 1 од оваа уредба со законска сила, на кои им се исплатува плата согласно закон и колективен договор правото на додаток за работен стаж, додаток за ноќна работа, надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест или повреда, надоместок на плата поради користење на годишен одмор, надоместок на плата за ден на државен празник и неработен ден утврден со закон, одвоен живот од семејството (освен за пратениците), надоместок на трошок за смрт на работникот или член на неговото семејство, отпремнина при заминување во пензија, го остваруваат и се исплаќа и за време на траењето на вонредната состојба за месец април и мај.“

Член 3

Во членот 3, по зборовите „затворската полиција“, се става запирка и се додаваат зборовите „високообразовните установи и јавните научни установи, инспекторите вработени во Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Државниот пазарен инспекторат, Државниот инспекторат за труд, Државниот инспекторат за транспорт, Агенцијата за лекови и медицински средства и Агенцијата за храна и ветеринарство.“

Член 4

Оваа уредба со законска сила влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија.“

Бр. 44-3198/1
24 април 2020 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,
Оливер Спасовски, с.р.

6. Според член 8 став 1 алинеи 1, 3 и 4 од Уставот на Република Северна Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

Со членот 9 од Уставот е определено дека граѓаните на Република Северна Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со Уставот, правата од сферата на работните односи се уредени во делот II. Основни слободи и права на човекот и граѓанинот, точка 2. Економски, социјални и културни права во кои, помеѓу другото е уреден и членот 32.

Според член 32 став 3 од Уставот, секој вработен има право на соодветна заработувачка, а според ставот 5 од наведениот член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според членот 54 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот (став 1). Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2). Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

Според член 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права, уживањето на правата и слободите, признати со оваа Конвенција, треба да се обезбедат без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да биле друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус.

Од погорецитираните уставни одредби произлегува можност од ограничување на слободите и правата на човекот и граѓанинот, но само во случаи утврдени со Уставот, што значи слободите и правата на човекот и граѓанинот кои со Уставот се загарантирани, можат да бидат предмет на одредено ограничување од страна на јавната власт, само доколку тоа ограничување биде предвидено со Уставот, како случаите во кои тие може да се ограничат.

На пример, според член 21 од Уставот, граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.

Потоа, според член 27 од Уставот:

Секој граѓанин на Република Северна Македонија има право слободно да се движи на територијата на Републиката и слободно да го избира местото на своето живеалиште (став 1).

Секој граѓанин има право да ја напушти територијата на Републиката и да се врати во Републиката (став 2).

Остварувањето на овие права може да се ограничи со закон, единствено во случаите кога е тоа потребно заради заштита на безбедноста на Републиката, водење на кривична постапка или заштита на здравјето на луѓето (став 3). Со оваа уставна одредба, Уставот препуштил со закон да можат да бидат ограничени овие права и тоа единствено во случаите наведени со ставот 3 на членот 27 од Уставот.

Исто така, според членот 38 од Уставот,

Се гарантира правото на штрајк (став 1).

Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата (став 2). Со оваа уставна одредба, Уставот, исто така препуштил со закон да можат да бидат ограничени условите за остварување на одредени права.

Уставот уредува и други случаи во кои можат да бидат ограничени слободите и правата на човекот и граѓанинот, но од суштинско значење е дека ограничувањето на уставно загарантираните слободи и права, како и случаите за тоа ограничување, мора да биде предвидено со Уставот, а мора да бидат предвидени и законските ограничувања на слободите и правата.

Според членот 126 од Уставот, при постоење на воена или вонредна состојба, Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила. Овластувањето на Владата да донесува уредби со законска сила трае до завршувањето на воената или вонредната состојба, за што одлучува Собранието.

Од погорецитираната уставна одредба произлегува овластување за Владата да може да донесува уредби со законска сила за време на воена или вонредна состојба, но исто така со Уставот децидно е уредено дека Владата има обврска уредбите со законска сила да ги донесува во согласност со Уставот и со закон.

Во конкретниот случај, Судот утврди дека Владата ги пречекорила своите уставни овластувања, на начин што не водела сметка дали Уредбата со која Владата се впушта во ограничување на остварување на права на вработените од јавниот сектор кои се однесуваат на додатоци и надоместоци на плата за време на траењето на вонредната состојба, има уставна основа или не, односно дали Уставот воопшто предвидел одредени услови за остварување на правата од работен однос да можат да бидат ограничени со закон.

Имено, со Одлуката за утврдување на постоење на вонредна состојба, број 09-1690/2 од 18.3.2020 година, донесена од страна на претседателот на Републиката, на територијата на Република Северна Македонија е утврдено постоење на вонредна состојба за период од 30 дена заради заштита и справување со последиците од ширењето на коронавирусот COVID-19, во која се наведува дека за времетраењето на вонредната состојба Владата во согласност со Уставот и со закон донесува уредби со законска сила.

Владата на Република Северна Македонија, повикувајќи се на членот 126 став 1 од Уставот, донесува Уредба со законска сила за ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, донесена од Владата на Република Северна Македонија, број 44-2865/1 од 7 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија” број 94/2020), а потоа и дополнувања на истата со број 44-2865/2 од 9 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија” број 97/2020), број 44-3182/1 од 16 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија” број 103/2020) и број 44-3198/1 од 24 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија” број 108/2020).

Со овие уредби, Владата се впушта во ограничување на права од работен однос за дел од вработените во јавниот сектор, на начин што им го ограничува правото на исплата на додатоци и надоместоци кои им следуваат согласно закон и колективен договор, за време на траењето на вонредната состојба за месец април и мај, почнувајќи со исплата на плата за месец април 2020 година.

Испитувајќи ја предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, од аспект на согласноста на нејзината содржина со Уставот, Судот утврди дека ограничувањето на правата од работен однос кое се прави со оспорените акти, нема уставна основа, односно, Уставот, воопшто не предвидел такво ограничу-

вање за време на вонредна состојба, поточно, со Уставот нема одредби врз основа на кои можат да се ограничат овие права за време на воена или вонредна состојба, ниту пак Уставот содржи одредба која упатува, со закон да можат да бидат ограничени овие права или одредени услови за нивно остварување.

Исто така, ако се имаат предвид причините и целта која сакала да се постигне со прогласувањето на вонредната состојба, а тоа е да се спречи ширењето на коронавирусот и да го заштити населението од последиците по здравјето од тоа ширење, неспорно може да се заклучи дека овластувањата на Владата да донесува уредби со законска сила, треба да бидат во контекст на остварување на таа цел, односно во функција на преземање на мерки со кои ќе се пресретне брзото ширење на заразата и мерки во функција на навремено дејствување заради справување и заштита на населението од последиците од ширењето на коронавирусот.

Неспорно е дека Уставот ја овластил Владата да донесува уредби со законска сила за време на вонредна состојба, но, исто така Уставот го ограничил тоа овластување на Владата, уредувајќи дека тоа мора да биде во согласност со Уставот и со закон, а во конкретниот случај, Владата, без никаква уставна, а со тоа и законска основа, донесува уредба со законска сила со која се врши ограничување на слободи и права на граѓаните вработени во јавниот сектор за време на вонредна состојба.

Членот 126 од Уставот на кој се повикува Владата, само уредува овластување за Владата да може да донесува уредби со законска сила до завршување на вонредната состојба, меѓутоа, тоа уставно овластување никако не значи и не подразбира да може Владата, арбитрарно, по своја сопствена проценка и оценка, самата, слободно да одлучува кои слободи и права ќе ги ограничи со уредба, кого се’ ќе опфати со ограничувањата, а кого не, што впрочем и се прави со предметната уредба и нејзините дополнувања.

Ограничувањата на слободите и правата за време на воена или вонредна состојба, според членот 54 од Уставот, можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот и исклучиво според одредбите на Уставот и не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

Уставната определба, уредбите со законска сила да мора да бидат во согласност со Уставот и со закон, упатува на тоа дека уредбите со законска сила можат да бидат донесени само во функција на операционализација на уставни и законски одредби, а не со истите изворно, оригинално да се нормира одредена ситуација која не е предвидена со Уставот или со закон, а уште повеќе, со истите, изворно, да се уредува ограничување на слободи и права за човекот и граѓанинот, кои патем, воопшто не се предмет на ограничување со Уставот, следствено ниту со закон.

Ограничувањата на слободите и правата на човекот и граѓанинот се уредуваат со Уставот, а доколку Уставот упатил тоа ограничување да биде уредено со закон, во тој случај законодавецот може, да уредува норми во функција на операционализација на уставна норма со која се уредува одредено ограничување на слободи и права, и тоа во Уставот децидно се наведува.

Но, и во случај на постоење на уставна и законска основа (доколку Уставот упатува на законско уредување), ограничувањето на слободите и правата на човекот и граѓанинот, мора да биде пропорционално со целите кои треба да се постигнат со тоа ограничување и да биде неопходно во едно демократско општество.

Во конкретниот случај, околноста што Уставот при состојба на прогласена вонредна состојба во државата, и' дал овластување на Владата да донесува уредби со законска сила, не значи и овластување за Владата за арбитражност во оцената кои и какви уредби со законска сила да донесува за време на вонредната состојба и со уредби со законска сила да регулира прашања за граѓаните кои не се во допир со настанатата состојба, па дури и да ограничува слободи и права за граѓаните, надвор од оние децидно предвидени со Уставот.

Уредбите со законска сила, а токму согласно членот 126 став 1 од Уставот, јасно определува дека во согласност со Уставот и со закон, Владата донесува уредби со законска сила при постоење на воена или вонредна состојба.

Во конкретниот случај, ниту со Уставот, ниту со закон постои уреденост според која додатоците и надоместоците на плата, што се права кои произлегуваат од работен однос, да можат да му бидат ограничени на работникот за време на вонредна состојба, односно истите да не бидат исплатувани.

Оттука, ограничувањето на правата на вработените во јавниот сектор, сторени со предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, а кои се однесуваат на забрана на исплата на додатоците и надоместоците на плата за времетраењето на вонредната состојба, нема правен легитимитет, затоа што не наоѓа правна основа во Уставот, со што се доведува во прашање уставниот принцип на владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како и правната сигурност на граѓаните во однос на остварувањето на нивните слободи и права, загарантирани со Уставот.

Воедно, не само што Владата со предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања уредила ограничување на правата од работен однос, надвор од Уставот, туку предметната уредба имплицира и дискриминаторско постапување, спротивно на член 54 став 3 од Уставот, што е дополнително уставно недозволиво. Ова од причини што, согласно предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, дел од вработените во јавниот сектор, нема да можат да го остварат правото на додатоци и надоместоци на плата согласно закон и колективен договор, како што тоа ќе можат да го остварат граѓаните од јавниот сектор вработени во институциите наведени во членот 3 од предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања.

Поточно, со предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, не само што без уставна основа се врши забрана на остварување на права од работен однос утврдени со закон и со колективен договор, туку, дополнително ги става граѓаните-вработени во јавниот сектор во нееднаква правна положба пред Уставот и законите, иако сите се наоѓаат во иста правна ситуација, вонредната состојба е прогласена за целата територија на државата без исклучок и сите се наоѓаат во иста правна положба, што е спротивно на членот 9 од Уставот.

Кои слободи и права на човекот и граѓанинот можат да бидат предмет на ограничување од страна на јавната власт, е уредено со Уставот. Уставот, воедно уредил кои слободи и права на човекот и граѓанинот можат да бидат предмет на ограничување од страна на јавната власт за време на постоење на воена или вонредна состојба. Воопшто, Уставот забранил, ограничувањето на слободите и правата на човекот и граѓанинот да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Според член 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права, уживањето на правата и слободите, признати со оваа Конвенција, треба да се обезбедат без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да биле друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус.

Зборовите од оваа одредба “како што се” и “друг статус” наведуваат и упатуваат дека категориите за кои се однесува забраната за дискриминација, како и основите за дискриминација во рамки на Европската конвенција за човекови права, не се исцрпени. Од тука следува заклучок дека е широк опсегот на прашања покриени со член 14 од истата.

Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) го толкува терминот “друг статус” на тој начин што под него ги подвел термините: сексуална ориентација, статус на вонбрачно дете, статус на синдикално здружение, воен статус, професионален статус, затвор, неспособност, возраст, живеалиште, географска област, ХИВ серопозитивност, финансиски или имотен статус, религија, национално или етничко потекло, јазик и др.

Во конкретниот случај, различното постапување со граѓани кои се во иста правна ситуација и положба, а кое се согледува во оневозможување на дел од вработените од јавниот сектор да ги остварат правата кои произлегуваат од работен однос, затоа што своите работни обврски за време на вонредната состојба, не ги извршуваат во институциите опфатени со членот 3 од предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, туку своите работни обврски за време на траењето на вонредната состојба ги вршат во останатите институции на јавната власт (државна и локална), имплицира и дискриминаторско постапување по основ на општествен статус под кој се подразбира и професионалниот статус на граѓанинот-вработен, што е спротивно на членот 54 став 3 од Уставот и членот 14 од Европската конвенција за заштита на човековите права.

Во случајов, Судот ја имаше во предвид Уредбата со законска сила за дополнување на предметната уредба, донесена на 24 април 2020 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 108/2020), со која уредува дека одредени додатоци и надоместоци за вработените во јавниот сектор, сепак ќе ги исплатува за време на траењето на вонредната состојба, но, според Судот, тоа не ја намалува неуставноста на предметната уредба и нејзините дополнувања, имајќи во вид дека за вработените во јавниот сектор со закон и со колективен договор се предвидени и други додатоци и надоместоци на плата.

Ова дотолку повеќе што со Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2014, 199/2014, 27/2016, 35/2018, 198/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 143/2019 и 14/2020), конкретно со членот 37 од Законот се предвидува дека (1) Во случај на вонредни околности (природни непогоди, епидемии, поплави и слично), вработените во јавниот сектор можат без нивна согласност да бидат упатени на извршување на работи и на работни задачи кај работодавачи надвор од местото на нивното живеалиште. (2) Упатувањето од ставот 1 на овој член трае додека траат вонредните околности, но, не подолго од три месеци. (3) Во случаите на упатување на извршување на работите и на работните задачи од ставот 1 на овој член, вработените имаат право на надоместоци утврдени со општите прописи за работните односи.

Во случајов, Владата, не само што го суспендира ова законско право за вработените во јавниот сектор за време на вонредна состојба, туку и тоа го прави на дискриминаторска основа, односно во зависност од тоа во која институција на јавната власт, работникот ги врши работните задачи и должности, односно дека тоа (вклучително и останатите додатоци и надоместоци на плата утврдени со закон и со колективен договор, чија исплата се ограничува) нема да се однесува за вработените во јавниот сектор опфатени со членот 3 од Уредбата и нејзините дополнувања, што е спротивно на член 54 став 3 од Уставот и на членот 14 од Конвенцијата.

Од сето погоре изнесено, Судот утврди дека предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања со која се врши ограничување на исплата на додатоци и надоместоци на плата за вработените во јавниот сектор, опфатени со Уредбата, нема уставна основа. Воедно, предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, имплицира и повреда на уставниот принцип на еднаквост и недискриминација, што дополнително истата ја прави уставно недозволива.

Исто така, имајќи предвид дека Владата со донесувањето на уредбата со законска сила и нејзините дополнувања, се впуштила во изворно уредување на прашања поврзани со ограничување на права од сферата на работните односи за време на вонредна состојба, кои ограничувања можат да бидат предмет само на уставно, но, и на законско уредување доколку на тоа упатува Уставот, Судот оцени дека предметната уредба со законска сила и нејзините дополнувања, имплицира и повреда на член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, според кој поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, е темелна вредност на уставниот поредок на Република Северна Македонија.

7. Тргувајќи од сето погоре изнесено, Судот оцени дека во конкретниот случај, предметната уредба и нејзините дополнувања, не се во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 4, членот 9, членот 32 и членот 54 од Уставот. Судот исто така оцени дека се исполнети ус-

ловите од членот 27 од Деловникот на Судот за донесување на решение за запирање на извршувањето на уредбите со законска сила, наведени во точка 1 од Решението, како и сите дејствија донесени, односно преземени врз основа на истите.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од Решението.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот, Сали Мурати и судиите: Насер Ајдари, Елена Гошева, Никола Ивановски, Јован Јосифовски, д-р Осман Кадриу, д-р Дарко Костадиновски и Владимир Стојаноски.

У. бр. 49/2020
28 април 2020 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Северна Македонија
Сали Мурати, с.р.

СОВЕТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 1555.

Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија согласно чл.9 ст.1 алинеа 3 чл.10 ст.1, чл.43 и чл.47 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Северна Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), на одржаната деведесет и трета седница на ден 28.4.2020 година ја донесе следната

ОДЛУКА

I

На Бари Шабани - јавен обвинител во Вишото јавно обвинителство Скопје, му се утврдува престанок на функцијата јавен обвинител поради исполнување услови за старосна пензија.

II

Функцијата јавен обвинител и работниот однос му престануваат заклучно со 30.4.2020 година.

III

Оваа одлука влегува во сила на ден 28.4.2020 година, а ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

СОР бр. 03-20
28 април 2020 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Северна Македонија
Претседател,
Ацо Колевски, с.р.

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА И ВОДНИ УСЛУГИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 1556.

Врз основа на член 24, став (1), точка 1), алинеја 16 и член 149 од Законот за енергетика* („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.96/19) и член 8 од Правилникот за формирање на највисоки малопродажни цени на одделни нафтни деривати и горива за транспорт („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 108/20), Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија, на седницата одржана на 4.5.2020 година, донесе

О Д Л У К А ЗА УТВРДУВАЊЕ НА НАЈВИСОКИТЕ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА НАФТЕНИТЕ ДЕРИВАТИ И ГОРИВАТА ЗА ТРАНСПОРТ

Член 1

(1) Највисоките малопродажни цени на нафтени деривати и горивата за транспорт, изнесуваат:

- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 95	50,50 (денари/литар)
- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 98	52,50 (денари/литар)
- Дизел гориво - ЕУРОДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	42,00 (денари/литар)
- Масло за горење - Екстра лесно 1 (ЕЛ-1)	31,00 (денари/литар)
- Мазут М-1 НС	16,144 (денари/килограм)

(2) Трговците на големо и трговците на мало со нафтени деривати и горива за транспорт можат да ги формираат цените на одделни нафтени деривати и горива за транспорт и пониско од највисоките цени утврдени во став (1) од овој член.

(3) Највисоките малопродажни цени формирани согласно со став (1) на овој член, освен цената за мазутот М-1 НС, важат франко пумпна станица, а цената на мазутот М-1 НС важи франко склад на трговец на големо со нафтени деривати и горива за транспорт во земјата.

(4) Во највисоките малопродажни цени формирани согласно со овој член содржан е данокот на додадена вредност согласно Законот за данокот за додадена вредност.

Член 2

(1) Во највисоките малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт утврдени со членот 1 од оваа одлука, содржани се и највисоките набавни цени, коишто изнесуваат:

- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 95	10,411 (денари/литар)
- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 98	12,263 (денари/литар)
- Дизел гориво - ЕУРОДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	10,725 (денари/литар)
- Масло за горење - Екстра лесно 1 (ЕЛ-1)	10,039 (денари/литар)
- Мазут М-1 НС	11,791 (денари/килограм)

Член 3

Во највисоките малопродажни цени утврдени со членот 1 од оваа одлука, содржан е надоместок за трошоци за работење преку склад и трговска маржа, којшто за Еуросупер БС-95 е во износ од 5,974 денари/литар, за Еуросупер БС-98 е во износ од 5,817 денари/литар, за Еуродизел БС (Д-Е V) е во износ од 5,667 денари/литар, за Екстра лесно 1 (ЕЛ-1) е во износ од 6,006 денари/литар, додека за мазутот М-1 НС надоместокот е во износ од 1,00 денар/килограм.

Член 4

Во највисоките малопродажни цени утврдени со членот 1 од оваа одлука, со исклучок за мазутот М-1 НС, содржан е надоместокот за транспортни трошоци од склад до бензински станици во износ од 0,75 денари/литар за сите нафтени деривати.

Член 5

Во највисоките малопродажни цени утврдени со членот 1 од оваа одлука содржан е надоместокот за финансирање на активностите во областа на животната средина што согласно член 184 став 2 алинеја 2 од Законот за животната средина го плаќаат обврзниците утврдени со овој закон:

- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 95	0,080 (денари/литар)
- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 98	0,080 (денари/литар)
- Дизел гориво - ЕУРОДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	0,030 (денари/литар)
- Масло за горење - Екстра лесно 1 (ЕЛ-1)	0,040 (денари/литар)
- Мазут М-1 НС	0,050 (денари/килограм)

Член 6

Во највисоките малопродажните цени утврдени со членот 1 од оваа одлука содржан е надоместокот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати што согласно член 24 став (3) од Законот за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати го плаќаат обврзниците при увоз и/или производство на нафтени деривати:

- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 95	0,890 (денари/литар)
- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 98	0,890 (денари/литар)
- Дизел гориво - ЕУРОДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	0,300 (денари/литар)
- Масло за горење - Екстра лесно 1 (ЕЛ-1)	0,300 (денари/литар)
- Мазут М-1 НС	0,740 (денари/килограм)

Член 7

Во највисоките малопродажните цени утврдени со членот 1 од оваа одлука акцизите што ги плаќаат обврзниците согласно прописите за акцизи, изнесуваат:

- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 95	24,692 (денари/литар)
- Моторен бензин - ЕУРОСУПЕР БС - 98	24,692 (денари/литар)
- Дизел гориво - ЕУРОДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	18,121 (денари/литар)
- Масло за горење - Екстра лесно 1 (ЕЛ-1)	9,136 (денари/литар)
- Мазут М-1 НС	0,100 (денари/килограм)

Член 8

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе отпочне да се применува од 00:01 часот на 5.5.2020 година и истата ќе се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб-страницата на Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија.

Бр. 02-1104/1
4 мај 2020 година
Скопје

Претседател,
Марко Бислимоски, с.р.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје

бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски

телефон: +389-2-55 12 400

телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2020 година изнесува 12.200,00 денари.

„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.

Рок за рекламации: 15 дена.

Жиро-сметка: 300000000188798.

Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.

ISSN 0354-1622

2020115